

Volitve – izrazita podpora novemu skupščinskemu sistemu

Mnogo dejstev kaže na to, da so volitve zelo pomembne, v določenem pomenu tudi odločilen korak v uresničevanju ustavnih določil. Volitve so nadalje odraz celovite družbene aktivnosti delovnih ljudi in občanov ter predstavljajo le nje, no nadaljevanje, ki se je pričelo predvsem s pismom predsednika Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ in krepilo v ustavnih razpravah, ustavnem konstituiranju v združenem delu ter oblikovanju novega skupščinskega sistema.

Delovni ljudje in občani so na vseh področjih dali močno podporo novemu skupščinskemu sistemu, kajti v novem skupščinskem sistemu, ki temelji na delegatskem sistemu vidijo svojo neposredno možnost sodelovati o vseh vprašanih družbenega življenja. Ta podpora je močno odražena v interesu za oblikovanje takih delegacij, katerih člani bodo izhajali iz neposredne proizvodnje, kajti ti so tudi nosilci interesov delavskega razreda.

Že v fazi evidentiranja in kasneje kandidiranja smo v analizah ugotavljali, da je struktura delegacij precej natančen odraz strukture udeležencev v procesu dela – 48 odstotkov žensk, 26 odstotkov mlajših od 27 let, večina jih je izhajala iz neposredne proizvodnje. Rezultati evidentiranja so bili torej zelo ugodni, a le tam, kjer so koordinirano pristopile vse družbenopolitične organizacije k široki in demokratični akciji.

So bili namreč primeri, ko je evidentiranje potekalo le v ozkih krogih in temu primerni so bili tudi rezultati. V takih organizacijah beležimo tudi, da akcija ni potekala koordinirano in je potekala z zamudo. Res je, da so bile take delovne organizacije maloštevilne, vendar opozarjajo, da ni bilo povsod omogočeno delovnim ljudem demokratično dogovarjanje o kriterijih za oblikovanje delegacij o sestavi delegacije, o tem, kdo naj bo v delegaciji. V teh organizacijah bo potrebno oceniti vlogo družbenopolitičnih organizacij in njih odgovornost ter seveda ugotoviti premajhne aktivnosti.

Povsod tam, kjer so uspeli odpraviti pomanjkljivosti in se tudi v vsebinskem pomenu samoupravno konstituirati, beležimo boljše rezultate tako v volilnih pripravah, kot tudi na samih volitvah. Kjer pa so še vedno močnejše prisotni stari odnosi in tudi samoupravno konstituiranje še ni v vsej ustavni vsebini doseženo; so se taki neurejeni odnosi odrazili tudi na volitvah. Beležimo primere, ko so v okviru TOZD posamezni oddelki volili le kandidate iz svojega oddelka. To samo dokazuje, da so neurejeni samoupravni odnosi negativno vplivali na volitve. Vsekakor bo v teh organizacijah treba te momente upoštevati v dogovarjanju zaključkov o nadaljnji aktivnosti družbenih subjektov, pri odpravi dosežanih pomanjkljivosti in odporov za dosledno uresničevanje ustavne vloge delovnega človeka.

Volitve so bile novost, ne le v pripravah, temveč tudi v sami tehniki in organizaciji volitev. Novosti je bilo vsekakor več pri volitvah delegatov v združenem delu, kakor v krajevnih skupnostih. Pri tem moramo ugotoviti, da je funkcija procesa evidentiranja v krajevnih skupnostih bolj prisotna, ker je evidentiranje kot element stalnih kadrovske priprav že prej našlo svoje mesto, medtem ko se je v delovnih organizacijah ob volilnih pripravah šele pričelo uveljavljati.

Pomembno novost pa so seveda v združenem delu predstavljale volitve same.

Kljub novostim in zelo kratkemu roku, ki je bil mogoč za spoznavanje organizacije in tehnike volitev, pa ni bilo veliko pomanjkljivo opravljenih postopkov. Primeri nepravilnih oziroma pomanjkljivih postopkov so bili predvsem tam, kjer ni bilo dovolj koordinacije vseh odgovornih nosilcev. Bili so primeri, ko so vso organizacijo prepustili le sindikatu, češ, saj je sindikat nosilec. Tako ravnanje zasluži vso kritiko ter je potrebno ugotoviti tudi vzroke takega ravnanja.

Volitve so bile zelo pomembna politična akcija in odločilen moment uresničevanja nove ustave ter so seveda zahtevale aktivnost vseh družbenih sil,

ne le sindikata v združenem delu.

V krajevnih skupnostih je sicer evidentiranje kadrov za različne namene potekalo že prej, vendar pa je šele z neposrednimi pripravami na volitve dobilo pravo mesto in širino, rezultat tega so mnogi evidentirani – povprečno več kot 150 v vsaki krajevni skupnosti.

Razprave o statutu mesta, občine in še predvsem krajevne skupnosti so v mnogočem omogočile občanom spoznavanje delovanja delegatskega sistema v okviru družbenopolitičnih skupnosti in tudi v sami skupnosti. To dokazuje udeležba na zborih občanov ter kandidacijskih konferencah, ki so bile neposredno za njimi. Priprave za organizacijo volitev so se pričele takorekoč vzporedno s kadrovske pripravami in to v organiziranjem odborov, vendar pa je bilo moč pripravljati le tisto, kar ni predstavljalo novosti, kajti vse drugo je bilo opredeljeno v volilnem zakonu, ki pa je izšel zelo pozno v odnosu na rok volitev.

Volitve so pokazale, da je zelo pomembno sprotno obveščanje, kar smo pogrešali predvsem pri volitvah članov delegacij v združenem delu. Vzrok pomanjkljivega obveščanja je v pomanjkljivem dogovoru z organizatorji volitev v združenem delu, ker volilna komisija skupščine do predzadnjega dne ni imela jasnih navodil. Radi številčnosti temeljnih organizacij združenega dela in skupnih organizacij, ki volijo delegacije (370) ni bilo moč vseh obvestiti o potrebi sprotnega obveščanja o rezultatih volitev.

Kljub ugotovitvam določenih pomanjkljivosti in seznanjanju s tehniko izvedbe volitev in v določenih primerih nekoliko težje razumljive zakonodaje ne moremo mimo kritične ocene organizacij, kjer so bile pomanjkljivosti volilnega postopka bolj posledica premajhne angažiranosti vseh družbenih subjektov. Ne moremo si namreč drugače razložiti primerov, ko so izvolili eno delegacijo za temeljno krajevno skupnost namesto članov delegacije in podobno. Omenjene

primere ne navajamo zato, ker bi bili številni, temveč zato ker narekujejo kritičen odnos do takega ravnanja v njih samih. Ugotavljamo namreč, da je od 370 delegacij moralo ponavljati volitve le deset organizacij, pri čemer so razen v dveh primerih na univerzah, kjer študentje niso prvič izvolili delegacij zaradi slabe udeležbe, drugi primeri bili v pomanjkljivem postopku.

V celoti izid volitev v organizacijah združenega dela odraža velik interes delovnih ljudi za delegatski sistem in smo lahko zadovoljni. Udeležba 83,2 odstotka je ne le v primerjavi s preteklimi volitvami (81 odstotkov) dobra, predvsem še ob upoštevanju objektivnih vzrokov.

Ob volitvah članov delegacij združenega dela moramo ugotoviti, da so predstavljale ne le veliko angažiranje sindikata, temveč tudi močno uveljavitev njegove ustavne vloge. Predstavljali pa so tudi uspešno prizadevanje za uresničevanje sprejete kadrovske politike, ki je pri volitvah dobila vso podporo.

Volilne priprave in volitve same so pokazale veliko politično angažiranje širokega kroga občanov, širšega kot v pretekli praksi. Volitve so razširile krog aktivistov, predvsem mladih. V volilnih odborih je sodelovalo ca. 70 odstotkov mladincev, ki so naloge zelo dobro in zavzeto opravljali.

Volitve predstavljajo tudi v krajevnih skupnostih potrditev pravilnosti sprejete kadrovske politike, katero smo še prej v vseh oblikah delovanja socialistične zveze osvojili, sedaj pa so jo osvojili tudi občani izven teh oblik. Dosledno uresničevanje te politike ima svoj odraz tako v obsegu, ki ga je zajelo evidentiranje v demokratičnosti postopkov in kar je zelo pomembno, v pripravljenosti občanov za sodelovanje v delegacijah. Zelo redki so bili primeri odklanjanja sodelovanja v delegaciji, a še ti so bili večinoma opravičljivi radi angažiranja na drugih področjih družbenega delovanja.

Povedano pa ne velja le za delegacije krajevnih skupnosti, temveč v enaki meri tudi za družbenopolitični zbor občine

pri oblikovanju družbenopolitičnega zbora mesta pa smo sodelovali z mestno konferenco SZDL. Poudariti velja tudi odgovoren odnos občanov do možnih in kasneje predlaganih kandidatov; razprave so bile temeljite in kritične. Pomembno je ugotoviti, kako je bil sprejet postopek kadrovanja za člane delegacij KS ter družbenopolitične zbere občine in mesta, ter moremo reči da so bili postopki v celoti sprejeti s strani občanov in so omogočili demokratično dogovarjanje. V tem pogledu je zelo koristno vlogo odigralo občinsko glasilo »Dogovorik«, preko katerega smo občane seznanili s kandidati ter jim tako omogočili lažjo opredelitev na samih volitvah.

V pogledu udeležbe smo že ugotovili, da odstotek 89 predstavlja več kot v prejšnjih primerih, poleg tega ugotavljamo, da je udeležba med krajevnimi skupnostmi precej izenačena. Ta izenačenost je prav gotovo odraz široke in organizirane politične aktivnosti. Med primeri vzroka odsotnosti ugotavljamo predvsem naslednje: bolezen, starost, odsotnost delavcev iz drugih republik, ki so sicer pri nas prijavljeni (samski dom Tabor, dom gasilcev). Primeri, ko lahko rečemo, da je odsotnost predvsem subjektivnega značaja so redki, gre za nekatere primere razočaranja, nekatere, ki prejemajo socialno podporo ipd. Kljub temu jih je potrebno v

Aktivno tudi v bodoče

Prve dni meseca je krajevna konferenca SZDL Poljane priredila sprejem v čast dobitnikov srebrnega priznanja Oslobojilne fronte slovenskega naroda v tej krajevni skupnosti, predvsem za letošnje nagradence.

Letošnji dobitniki priznanj, podeljenih 27. aprila, so: Lojze Laker, predsednik ali član mnogih odborov in komisij v krajevni skupnosti in občini ter neutrudni družbenopolitični aktivist; dalje Račovan Gobec, dobitnik srebrnega OF za večletno delo na področju kulture v KS, občini in drugod ter kolektivni dobitnik priznanja, poveljstvo ljubljanskega vojnega okrožja.

Predsednik krajevne konference SZDL Poljane, tovariš Čedo Mokole je otvoril sprejem in podal uvodno besedo, v kateri je orisal delo in uspehe KK SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij, odborov in komisij v KS Poljane. Ob tem je poudaril zasluge nagradencev za uspešno opravljenе naloge in izrazil prepričanje, da bodo ti tovariši tudi v bodoče prav tako aktivno in tvorno pomagali utrjevati tako nove odnose kot tudi čuvati in razvijati vse pridobitve revolucije in povojnega obdobja vse do današnjih dni. Za njim je povzel besedo še nekaj govornikov, med njimi sekretar OK SZDL, tovariš Stefan Praznik, tovariš Lojze Laker in predstavnik in poveljnik ljubljanskega vojnega okrožja, generalmajor Gracijan Škrk.

S tem sprejemom je vodstvo KK SZDL Poljane še enkrat potrdilo dobitnike priznanj, poleg tega pa je s tem srečanjem še bolj utrdilo delovne in tovariške vezi med občani ter KS, kar se bo v bodočem delu prav gotovo obrestovalo. J.M.

7. seja OK SZDL Ljubljana-Center

S to sejo je bilo zaključeno določeno obdobje v delu OK SZDL in njenih organov. To so predvsem minule volitve.

O tem je bilo napisano že nekaj analiz, razpravljali so že mnogi forumi in organi. Glavne značilnosti pa je na tej seji še enkrat podal tovariš Stefan Praznik, sekretar OK, ki je med drugim dejal, da rezultati volitev, vsaj v svoji osnovni smeri, kažejo na to, da so bile predhodno sprejete programske usmeritve pravilne. Konkretizirajo pa se takorekoč vsakodnevno na zborih delegacij, sejah skupščinskih in drugih organov. To vse omogoča, da se lahko sedaj naloge načrtujejo konkretnije, kot pa so se mogle na začetku.

Ob izvedbi volitev je tov. Praznik dodal, da bi bile mnogokje tehnično lahko bolje pripravljene, predvsem pa bi moralo biti pripravljeno več volišč, saj ta, ki so bila odprta, zaradi prevelikega števila volivcev niso mogla popolnoma zadostiti vsem zahtevam.

O oceni volitev so razpravljali še mnogi prisotni tovariši in

tovarišice. Tako je sekretar občinskega sindikalnega sveta, tovariš Stane Drobnič omenil, da je ob zaključku volitev kot začetni fazi uveljavljanja delegatskega sistema potrebno gledati že tudi naprej in pričeti z izobraževanjem delegatov in njihovim usposabljanjem za opravljanje svoje delegatske funkcije. Poleg tega ne bi smeli biti nezaupljivi do vseh novih delegatov in živeti v dvomih, ali bodo zmogli vse naloge, ki jih čakajo, tudi v resnici odgovorno opravljati.

Nekaj razpravljalcev, med njimi tovariši Vladimir Šenk, Jože Martinčič, Viktor Senica in Lojze Laker, se je dotaknilo vprašanja odprte ali zaprte kandidatne liste, o katerih je bilo mnogo polemik tudi med samimi volilci. Ob tem se je izoblikoval zaključek, da je zaradi strukture določene delegacije boljši sistem zaprtih kandidatnih list. Pri tem pa seveda odigra glavno vlogo evidentacijski in predkandidacijski postopek, ki mora biti kar najboljše opravljen in biti dan v najširšo razpravo volilcem.

Vasja Majhen je omenil pro-

blem, ki so ga imele krajevne skupnosti pri določanju možnih kandidatov za delegacije svoje skupnosti. Mnogokje se je namreč pripetilo, da evidentiranega kandidata niso mogli uvrstiti v svoj seznam, ker je bil že evidentiran v svoji delovni organizaciji. Tako so bili v krajevnih skupnostih na voljo le mlajši ljudje, ki v svojih podjetjih še niso bili dovolj družbeno afirmirani in pa starejši občani, večinoma že upokojeni. Tako v delegacijah večine KS ni vključena prav tista generacija, ki je v delovni proces v naši družbi najbolj vključena.

Ob koncu te točke je predsednik OK SZDL, tovariš Jože Pacek podal kratek povzetek razprave in dodatnih predlogov k oceni volitev. V nadaljevanju se je OK sprejel sklep o ustanovitvi delovnega mesta informatorja v okviru SZDL. Pismeno obrazložitev je dopolnil tov. Praznik, ki je dejal, da je to praktično del realizacije delegatskih načel. To je naloga OK SZDL na področju informiranja, ki jo konkretno realizira prek občinskega glasila

»Dogovorik«. Tu gre za to, da nove naloge v zvezi z delegatskim sistemom terjajo ne samo ozko informiranje s strani občinske skupščine, temveč zahtevajo tudi celovito informiranje o celotnem družbenem dogajanju v občini. Izrazil je prepričanje, da bodo temu koraku sledile tudi ostale družbenopolitične organizacije v občini.

Dalje je bilo predlagano, da se v imenu občinske konference pošlje pozdravno pismo X. kongresu ZKJ in tovarišu Titu ob njegovi izvolitvi za predsednika predsedstva ZKJ in predsednika republike brez omejitve mandata. Predlog je bil pozdravljen in sprejet z burnim aplavzom.

Zadnji osvojeni predlog pa je bil, da se stari Trg revolucije, ki je bil predlagan za preimenovanje v staro ime, to je Kongresni trg, preimenuje v Trg osvoboditve. Predlog in njegovo obrazložitev je podal tovariš Bogdan Javor, v katerem je orisal zgodovino tega trga in njegovo vlogo med NOB in po njem. M.J.